

Unge under 30 i levekårs- utsatte områder

Del 2

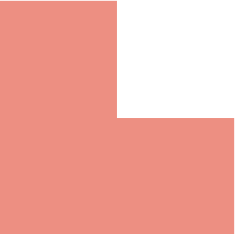
Ungdomsstemmer
presentert av unge
forskere

Ansvarlig: Faiza Kassim

Foto: Thomas Haile

Design / layout: Mads Pålsrud / Growlab

Innhold

Takk.....	2
Forord.....	3
Innledning.....	4
Citizen Science – oppdrag og prosess.....	8
«For mye fritid fører til helvete».....	14
Kapittel 1 – Tjenester rettet mot unge under 30 – potensial, utfordringer og forslag til forbedringer.....	16
Kapittel 2 – Relasjonsbygging, krysskulturell forståelse og fordomsfrie tjenesteytere.....	22
Kapittel 3 – Risikofaktorer og utfordringer i møte med skole og arbeidslivet.....	28
Kapittel 4 – Mestring, mestringsarena og bruk av rollemodeller.....	34
Hva nå? Hva er veien videre?.....	38
Etterord - Unge forskere reflekterer.....	44
Litteraturliste.....	48

Takk

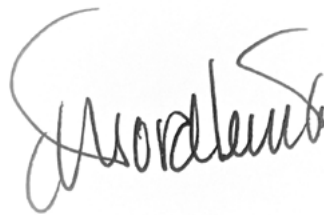
Denne rapporten er skrevet av en gruppe unge forskere som har viet sin tid og krefter til å utforske utfordringene unge mennesker møter i samhandling med aktører som tilbyr tjenester til ungdom som har ulike grader av utfordringer. Som styreleder av delprogram sysselsetting, er jeg stolt over å motta denne rapporten og å være vitne til det gode arbeidet og engasjementet disse unge forskerne har utvist.

Innsikten som presenteres i denne rapporten belyser vanskelighetene unge mennesker møter når de navigerer i den komplekse og ofte forvirrende verden av tjenester fra bydelen, skole, frivillige organisasjoner og lokale myndigheter. Dette er en prosess som kan være overveldende og skremmende, spesielt for de som mangler ressursene og støtten til å navigere i systemet.

De unge forskerne som har arbeidet med denne rapporten har nærmet seg dette emnet med nysgjerrighet og klokskap. Det har jobbet med å kartlegge andre unges opplevelser og utfordringene unge mennesker står overfor. Kartleggingen har blitt gjort av og blant unge i bydel Søndre Nordstrand. Funnene er både opplysende og tankevekkende, og jeg er ikke i tvil om at de vil bidra til en bredere dialog om hvordan vi kan forbedre tjenestene i offentlig sektor og ikke minst hvordan unge mennesker ønsker å bli møtt av det offentlige.

Jeg vil berømme disse unge forskerne for deres innsats og engasjement. Denne rapporten vil gir en dypere

innsikt i unges opplevelser i møte med tjenesteytere og den er et verdifullt bidrag til arbeidet med å forbedre og koordinere tjenesten rettet mot unge.

Thone Nordlund
Styreleder, Delprogram sysselsetting

Forord

Først og fremst vil vi takke Linda Kaneza, som rekrutterte oss til sommerjobb som unge forskere. Vi ville ikke ha vært der vi er uten deg. Tusen takk for at du hadde troen på oss. Vi vil også takke alle ungdommene og tjenesteyterne som deltok i intervjuene, spørreundersøkelsene og workshops. Informasjonen dere har bidratt med har vært svært viktig og verdifull i i nnsiktsarbeidet. Det å bringe frem deres opplevelser og erfaringer har betydd veldig mye for oss.

Takk til Rahama Yusuf og Faiza Kassim som har motivert oss og stått på hver dag for å gi oss fantastiske arbeidsdager. Dere har veiledet oss under hele prosessen og utfordret oss på en god måte. Dere har gitt oss en fin og lærerik arbeidsperiode. Vi har lært mye av de ulike kreative arbeidsmetodene som vi har brukt, og vi vil ta med oss disse erfaringene videre.

Takk til Emma Frydenlund og Marlene Mathiassen for støtte under ulike deler av arbeidsprosessen.

Takk til Thomas Haile for hjelp med rekruttering av ungdom, de fantastiske bildene og videoene under hele prosessen.

Vi vil også takke Ingvild Smørvik, Lisa Larsen, Mari Norbakk og Ane Heggelund for konstruktive tilbakemeldinger og korrekturlesing under siste innspurt av rapportskriving. Vi vil igjen takke Faiza Kassim som ferdigstilte rapporten.

Til slutt vil vi takke hverandre for et fantastisk samarbeid. Ingenting hadde vært mulig uten hver av oss!

Unge forskere

Bydel Søndre Nordstrand

Prosjektteamet har bestått av:

Unge forskere: Sarjo Sankarreh, Aoune Safdar, Linda Kaneza, Kowthar Arafat Ismail Ali, Khizar Butt, Martin Korshie Gavey, Thusiyanthini Thuraiarah og Lidia Bouzakraft.

Prosjektleder: Faiza Kassim

Prosjektmedarbeider: Rahama Yusuf

Innledning

Denne rapporten er en del av et omfattende innsiktsarbeid initiert av Delprogram sysselsetting i samarbeid med NAV og Oslo voksenopplæring.

Det startet med at man i første delen av innsiktsarbeidet, «Unge under 30 i levekårsutsatte områder: fra forskning og tjenesteyterperspektiv», undersøkte målgruppen i levekårsutsatte områder ved å analysere over 32 litteraturbidrag som omhandler unge i utenforskap. Videre ble det gjennomført flere workshops med ungdomsteamene på to NAV-kontorer i områdesatsningen for å få frem tjenesteyternes perspektiv i møte med målgruppen.

Delprogrammet innså fort at de manglet ungdommenes stemme om deres utfordringer, ønsker og behov. I samarbeid med NAV Søndre Nordstrand er det rekruttert åtte unge forskere i alderen 16-19 år for å innhente innsikt om målgruppen gjennom bruk av «citizen science»-metoden. Målet å sikre at ungdommens stemme ble hørt og at deres synspunkt ble presentert av dem selv. Denne innsikten kan bidra til utviklingen av et mer inkluderende og støttende samfunn på deres premisser.

Gjennom et innsiktsarbeid sommeren 2022, har de unge forskerne samlet, analysert og skrevet rapporten med støtte og veiledning fra Faiza Kassim (prosjektleder) og Rahama Yusuf (prosjektmedarbeider). Ved å benytte citizen science, en vitenskapelig tilnærming der frivillige ikke-eksperter deltar aktivt i forskning, datainnsamling og analyse, har vi oppnådd engasjement blant ungdom i bydelen og fått frem deres fortellinger, perspektiver og stemmer.

Denne rapporten gir et unikt innblikk i hverdagen og utfordringene for unge under 30 år i Bydel Søndre Nordstrand, og utforsker deres møte med offentlige tjenester, familien, skolen, arbeidslivet og frivillige organisasjoner.

Oppbygning av rapporten

Rapporten gjengir ungdommens stemme presentert av unge forskere og er delt inn i fire kapitler som hver dekker viktige temaer i de unges liv.

Kapittel 1 belyser tjenester rettet mot unge under 30 år og hvordan de opplever disse tilbudene. Ungdommene ser et uforløst potensial i bydelens tjenester og etterlyser bedre oversikt, variasjon og tilgjengelighet. De ønsker også en bedre integrasjon og samordning av offentlige og frivillige tilbud. I rapporten påpekes det at tjenestene ikke er tilstrekkelig tilpasset den mang-

foldige og varierte ungdomsbefolkningen, og at det mangler tilbud som retter seg spesielt mot jenter og eldre ungdom over 14 år. Dette kapittelet avslutter med en oversikt over behovene unge under 30 år har når de møter ulike offentlige og frivillige tjenester, samt hvordan disse tjenestene best kan tilfredsstille disse behovene.

Kapittel 2 utforsker betydningen av relasjonsbygging, krysskulturell forståelse og fordomsfrie tjenesteytere. Ungdommene ønsker å bli møtt med varme og ikke-dømmende blikk. De mest sårbare opplever ofte vanskeligheter med å bygge tillitsfulle relasjoner til tjenesteytere. Rapporten understreker viktigheten av kulturkompetanse og krysskulturell forståelse i møtet mellom ungdom og tjenesteytere.

Kapittel 3 ser nærmere på risikofaktorer og utfordringer ungdommene møter i skole- og arbeidslivet, samt hvordan disse kan adresseres for å gi bedre støtte. Rapporten identifiserer individuelle, strukturelle og familierelaterte risikofaktorer, og understreker behovet for tiltak både på individnivå og systemnivå.

Kapittel 4 tar for seg mestring, mestringsarenaer og bruk av rollemodeller i ungdommens utvikling, velvære og tilknytning til samfunnet. Rapporten viser hvordan ulike aspekter, som trygge arenaer for læring og nettverksbygging, samt tilstedeværelse og støtte fra mentorer og rollemodeller, bidrar til å styrke ungdommens engasjement og selvfølelse. Videre belyses betydningen av å skape inkluderende og støttende mestringsarenaer og en helhetlig forståelse av ungdommens behov og ønsker.

I hvert kapittel kommer vi med oppsummerende innsikter og refleksjoner som vi håper vil inspirere til videre arbeid for å forbedre tjenestene. Vi avslutter rapporten med et etterord der vi, unge forskere, deler våre refleksjoner over funnene og hva vi anser som viktig.

Målet med rapporten

Gjennom rapporten søker vi å gi leseren et innblikk i ulike tematikker og hvordan de påvirker ungdommenes liv i deres møte med samfunnet. Målet med rapporten er at innsikten bidrar til å utvikle bedre tjenester og tiltak som hjelper unge som har falt ut, eller som er i risiko for å falle ut av videregående skole.

Målet er også å fremme økt deltakelse i samfunnet og forbedre livskvaliteten for ungdom i bydelen. Innsikten skal informere beslutningstakere og tjenesteytere om de mest effektive strategiene for å tilpasse tjenester og ressurser slik at de møter ungdommens behov og forventninger på en mer inkluderende og bærekraftig måte.

Videre kan rapporten også fungere som et grunnlag for fremtidige initiativer og prosjekter som tar sikte på å styrke ungdommens stemme og involvering i utformingen av tjenester og tiltak som påvirker deres liv. Dette inkluderer utvikling av partnerskap og samarbeid mellom ulike aktører som bydelens tjenester, skoler, frivillige organisasjoner, lokale myndigheter og andre interessenter for å sikre en helhetlig og koordinert tilnærming til ungdomsutfordringer.

Ved å involvere ungdom i utvikling av tjenester og beslutninger som påvirker deres liv, kan vi fremme en kultur av deltakelse og empowerment, og bidra til å bygge mer inkluderende og rettferdige samfunn der ungdommens stemme blir hørt og verdsatt.

Unge forskere håper at innsikten kan representere en viktig nyansering og bidra med kunnskap som kan være utfyllende og nyttig for fagfolk og i tjenesteutviklingen.

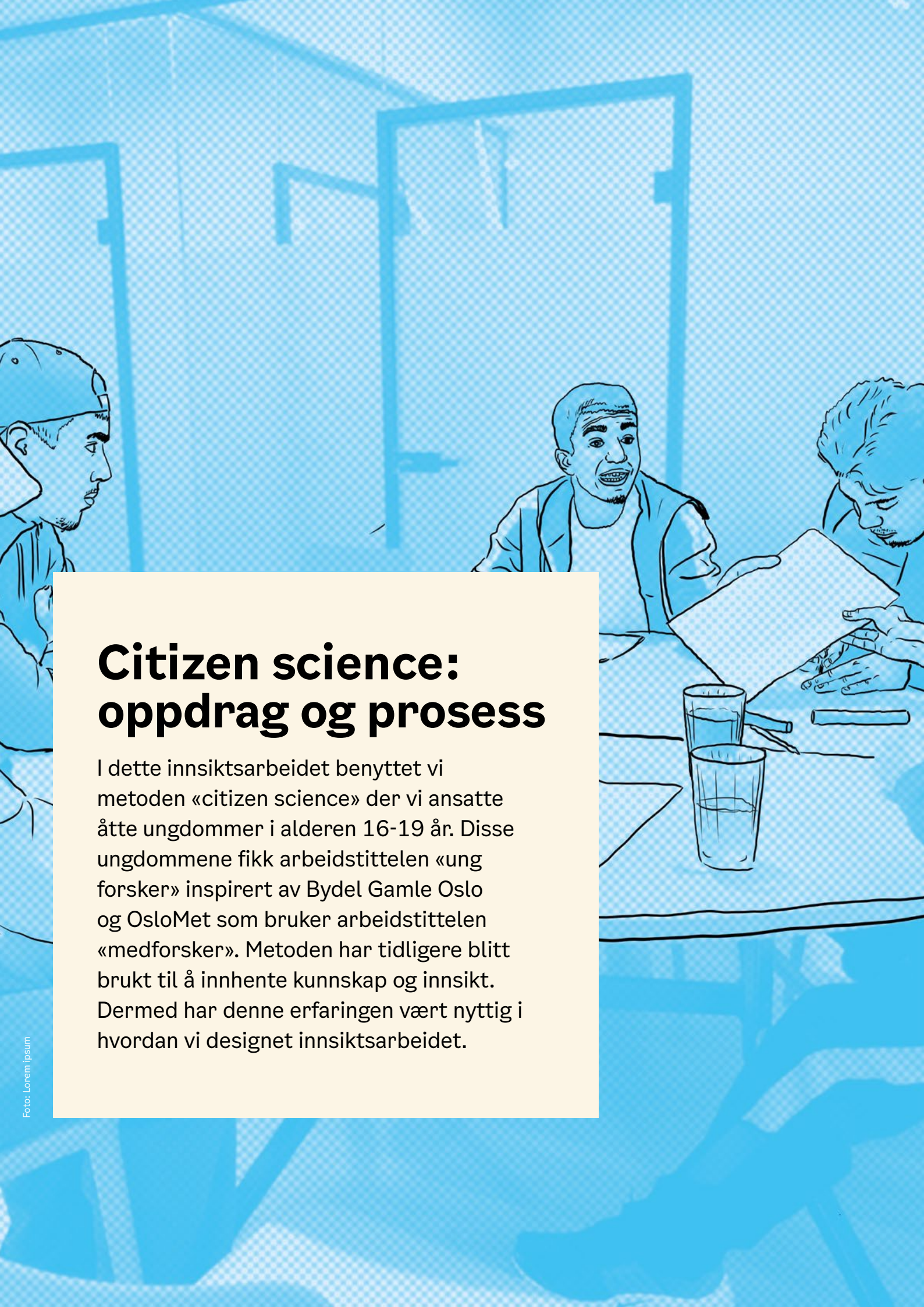

Hvervenbukta på Holmlia er en sosial møteplass som forener bydelens innbyggere.

T-banestasjonen på Mortensrud er et viktig knutepunkt for unge i bydelen.

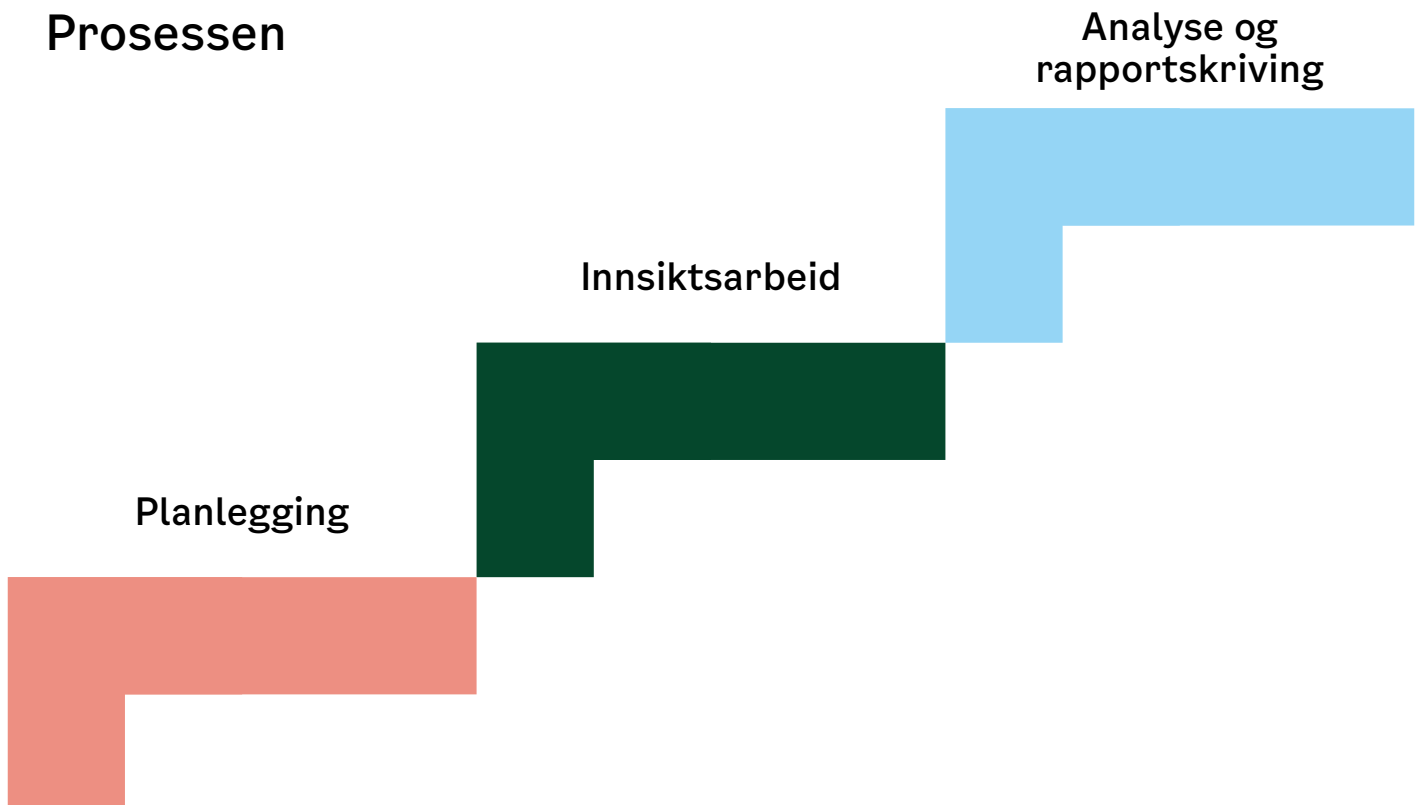
Citizen science: oppdrag og prosess

I dette innsiktsarbeidet benyttet vi metoden «citizen science» der vi ansatte åtte ungdommer i alderen 16-19 år. Disse ungdommene fikk arbeidstittelen «ung forsker» inspirert av Bydel Gamle Oslo og OsloMet som bruker arbeidstittelen «medforsker». Metoden har tidligere blitt brukt til å innhente kunnskap og innsikt. Dermed har denne erfaringen vært nyttig i hvordan vi designet innsiktsarbeidet.

Citizen science som metode har røtter i samfunnsvitenskap med fokus på deltakelse og samarbeid med befolkningsgruppen for å innhente og analysere innsikt, samt utvikle løsninger. Målet med å engasjere ungdommer i Bydel Søndre Nordstrand var å få deres stemmer og meninger frem. Vi er overbevist om at vi ved å benytte oss av denne metoden har fått nyttige innspill. Ved å la ungdommene selv delta i innsiktsarbeidet, fra formulering av problemstillingene til innsamling og analyse av data, har vi fått en omfattende og troverdig innsikt i hva ungdommene selv mener. Metoden er myndiggjørende for unge forskere og innbyggerne generelt, fordi de selv blir ekspertene på egen livssituasjon, og opparbeider seg mer kjennskap til tjenestene som er tilgjengelig, strukturene og hvordan de fungerer. Her var det ikke noen utenforstående som definerte fokuset i innsiktsarbeidet, det gjorde de unge forskerne selv.

Innsiktsarbeidet var basert på både kvalitative og kvantitative metoder, og de unge forskerne benyttet ulike tilnærminger for å samle inn data. Metodene inkluderer fokusgruppeintervju, dybdeintervju, spørreundersøkelse og co-design workshop. Gjennom disse datainnsamlingsmetodene ble ungdommenes utfordringer og behov kartlagt. Disse metodene ga også de unge forskerne både dybdeinnsikt og bred innsikt i ungdommenes erfaringer og tanker.

Prosessen

Ung forsker-prosessen

Arbeidsprosessen for de unge forskerne varte i totalt tre uker. Vi startet den første prosessen i slutten av juni og avsluttet midten av juli 2022. Den første uken ble brukt til planlegging av innsiktsarbeid, andre uken ble brukt til å samle inn innsikt, og den siste uken ble brukt til å analysere data og skrive rapport. Unge forskere ønsket å finne svar på følgende spørsmål:

- Hvilke utfordringer opplever unge mellom 16-30 år i møte med bydelens tjenester?
- Hvordan kan bydelens tjenester møte unge/unge voksne der de er?

I august 2022 startet vi en ny arbeidsprosess med nye og gamle unge forskere, som varte i to uker. Vi forkortet planleggingen, analysen og rapportskrivningen, fordi alle unntatt to unge forskere var nye og trengte opplæring. De erfarne forskerne veiledet og støttet de nye medlemmene. Denne gangen undersøkte unge forskere følgende:

- Hvordan kan NAV i samarbeid med andre hjelpe ungdom som er i risiko for å falle ut av videregående skole, eller allerede er utenfor skole/jobb?
- Hvordan kan en mestringsarena se ut hvis målet er å bidra til økt deltakelse i samfunnet og bedre livskvaliteten?

Unge forskere var åpne for å justere fokus og spørsmål underveis. Det viktigste for dem var å være utforskende og la ungdommene i bydelen peke på de temaene og utfordringene de anså som viktige.

Planlegging

Under planleggingsprosessen av innsiktsarbeidet skulle de unge forskerne tilegne seg en god forståelse av oppdraget. De utarbeidet en liste over læringsmål og vurderte deres eksisterende kunnskap om de relevante temaene. Målet var å identifisere områder hvor de trengte ytterligere informasjon og opplæring.

De unge forskerne ble introdusert for ulike forskningsmetoder og vurderte hvilke som var best

egnet for å innhente innsikt basert på oppdraget. For å utforske problemstillingene grundig valgte de fokusgrupper og dybdeintervjuer. Spørreundersøkelser ble benyttet for å få et bredt spekter av perspektiver fra ungdommer i bydelen. Forskerne utformet spørsmålene selv, med veiledning og støtte fra prosjektleder og prosjektmedarbeider.

Spredning av spørreundersøkelsen

For å spre en anonym spørreundersøkelse bredt, benyttet de Google-skjemaer og opprettet en QR-kode. Denne koden ble delt på sosiale medier, flygeblader med QR-koden og informasjon om prosjektet ble distribuert rundt omkring i bydelen.

Bruk av co-design workshops med unge

For å engasjere ungdommer i bydelen og la dem bidra aktivt til tematikken, valgte de unge forskerne å benytte co-design workshops. Metoden co-design workshop fungerer som et kreativt samarbeidsforum og bygger på prinsippene om deltakende og brukersentrert design. Hensikten var å involvere interessenter, i dette tilfellet ungdommer i bydelen mellom 16 og 29 år. I prosessen jobbet de med å identifisere utfordringer, behov og muligheter for å forbedre de tjenestene de møter i hverdagen. Dette ble gjort i samarbeid med ungdommene, i stedet for å finne løsninger for dem.

Opplæring og forberedelse av unge forskere

De unge forskerne mottok opplæring i en rekke ferdigheter, inkludert intervju- og dokumentasjonsteknikker, tolkning og analyse av funn, identifisering av hovedfunn og verifisering av resultater. De ble også trent i bruk av de valgte metodene for innsiktsarbeidet.

Etter å ha fullført opplæringen, planla de unge forskerne innholdet for innsiktsarbeidet i uke 2 og startet rekruttering av forskningsdeltakere. Dette omfattet å identifisere potensielle deltakere, kontakte dem og koordinere deres deltagelse i innsiktsarbeidet.

Innsiktsarbeid

Unge forskerne brukte til sammen en og en halv uke på å innhente innsikt basert på det de hadde planlagt i planleggingsprosessen. I innsiktsarbeidet kom de unge forskerne i kontakt med 127 unge i bydel Søndre Nordstrand. Her er erfaringene fra innsiktsarbeidet:

Fokusgruppeintervju og dybdeintervju

Fokusgruppeintervjuene og dybdeintervjuene var semistrukturerte og involverte både ungdommer og tjenesteytere. Etter å ha innhentet samtykke ble intervjuene tatt opp. I alt ble åtte fokusgrupper med ungdommer og tre fokusgrupper med tjenesteytere gjennomført. Det ble også gjennomført to individuelle intervjuer med ungdommer og et intervju med en tjenesteyter. Intervjuene fant sted på forskjellige steder i bydelen, og de unge forskerne søkte bevisst etter deltakere fra ulike områder for å få et bredt spekter av perspektiver.

Co-design workshops

De unge forskerne arrangerte to co-design workshops, hver med 20 deltakere, inkludert både gutter og jenter med ulike bakgrunner og erfaringer. Hver workshop varte i tre timer og var delt inn i to økter med pauser. De unge forskerne delte deltakerne inn i fire små grupper og ledet hver gruppe rundt et bord. I den første workshopen benyttet unge forskerne metoden brukerreise og tok utgangspunkt i tre forhåndsdefinerte personar (fiktive ungdommer) kategorisert med «lett», «moderat» og «tunge» utfordringer. I den andre workshopen fikk deltakerne anledning til å lage en mestringsarena og skissere behovene til unge som er i risiko eller har falt ut av skolen.

Spørreundersøkelsen

Anonym spørreundersøkelse ble markedsført på sosiale medier for å nå et bredt publikum, slik de unge forskerne ønsket. Markedsføringen ble gjennomført både internt gjennom deres eget nettverk og eksternt gjennom ansatte i bydelen. Undersøkelsen ble besvart av ungdommer fra hele bydelen, og totalt mottok de 93 svar over en periode på to uker.

Utfordringer og refleksjoner

En utfordring de unge forskerne møtte på var å innhente innsikt fra ungdommer bosatt på Klemetsrud. De undret seg over om disse ungdommene enten ikke identifiserte seg som fra Klemetsrud, eller om det ikke bodde nok ungdommer i området. En annen utfordring var å få innsikt fra den eldre aldersgruppen mellom 24-29 år. De lyktes i å få noen deltakere i alderen 24-27 år, men ingen i alderen 28-29 år. De unge forskerne reflekterte over at dette kunne skyldes at de selv ikke var i denne aldersgruppen, og derfor ikke

visste hvordan de best kunne komme i kontakt med nok eldre deltakere i målgruppen.

Analyse og rapportskriving

Unge forskere begynte med å transkribere alle intervjuene og samlet inn innsikt fra spørreundersøkelsene. Deretter ble de delt inn i grupper for å analysere datamaterialet, hvor de fikk støtte fra prosjektleder, prosjektmedarbeider og andre ansatte fra NAV Søndre Nordstrand. De gjennomgikk transkriberingene, identifiserte viktige funn og noterte dem på post-it-lapper. Hver gruppe presenterte sine viktigste funn for hverandre, og de grupperte post-it-lappene med relaterte temaer. Dette førte til at kategorier ble dannet basert på prosessen. De diskuterte funnene for å fremheve perspektivene til forskningsdeltakerne og delte innsikten i ulike kategorier. Deretter arbeidet unge forskere i par med å skrive rapporten, som senere ble gjennomgått i plenum.

Ved å kombinere kvalitative og kvantitative metoder kunne unge forskere samle dybdeinnsikt og bred innsikt i forskningsdeltakernes erfaringer og tanker. Denne innsikten ga unge forskere muligheten til å se både individuelle erfaringer og perspektiver, samt mer generelle mønstre og trender blant informantene. Kombinasjonen av kvalitative og kvantitative metoder ga også muligheten til å validere funnene, og bekrefte eller avkrefte hypoteser og antakelser.

Co-design workshopene var spesielt verdifulle fordi de involverte deltakerne i en løsningsorientert tilnærming til problemstillingene. Dette bidro til å engasjere og motivere deltakerne og skape en følelse av eierskap til prosjektet. Ved å gi ungdommene en aktiv rolle i å foreslå løsninger, fikk unge forskerne en dypere forståelse for hva som var viktig for dem og hvordan deres behov kunne møtes best mulig.

Samlet sett viser det seg at metoden citizen science og ung forsker-prosessen, sammen med fokusgruppeintervjuer, dybdeintervjuer, spørreundersøkelser og co-design-workshops, var svært effektiv for å innhente innsikt om utfordringene ungdommer møter i bydelens tjenester, og hvordan disse tjenestene kan bli bedre tilpasset deres behov.

Fordeler og ulemper med ung forsker-prosessen

En av fordelene ved å bruke citizen science med unge forskere er at det gir ungdom muligheten til å delta i reell forskning og bidra til vitenskapelig kunnskap (Cohn, 2008). Dette kan øke interessen for spørsmål som angår dem og deres omgivelser, samtidig som det gir en følelse av tilfredsstillelse og mestring. Unge forskere kan også bidra med unik innsikt, tolkning og perspektiv, spesielt når det gjelder deres eget liv, ettersom de selv er en del av målgruppen og kan relatere til og forstå de utfordringene som undersøkes. I tillegg kan de formidle budskapet på en ungdomsvennlig måte. Unge forskere kan ha en motiverende effekt på andre unge som deltar i innsiktsarbeidet, da de kan identifisere seg med «unge forskerne» og føle at deres stemme blir hørt og verdsatt. Det er imidlertid også viktig å være klar over utfordringene knyttet til å involvere unge forskere i forskningsprosjekter eller innsiktsarbeid. En av de største utfordringene kan være at unge forskere har mindre erfaring og kompetanse med datainnsamling. Dette problemet kan imidlertid ofte løses gjennom opplæring og støtte fra erfarne voksne innen forskningsmetodikk (Cohn, 2008). I dette prosjektet har erfarne prosjektledere og prosjektmedarbeidere innen forskningsmetoder gitt unge forskere støtte og veiledning gjennom hele innsiktsarbeidet. De unge forskerne mottok opplæring i forskningsmetoder og forskningsetiske retningslinjer, samt opplæring i utforming av spørsmål og bruk av rollespill for å øve på intervjuer.

Ved å gi grundig opplæring, støtte og veiledning kunne de unge forskerne bidra med verdifull innsikt og høy kvalitet på datamaterialet. Gjennom triangulering med ulike forskningsmetoder, datasett og ulike perspektiver som unge forskere brakte inn i innsiktsarbeidet, fikk også funnene validitet.

Etiske refleksjoner

Når man involverer ungdom i citizen science prosjekter, er det viktig å ta hensyn til etiske refleksjoner. De unge forskerne fikk tilstrekkelig informasjon om prosjektet og ga frivillig samtykke til å delta, med mulighet for

å trekke seg når som helst. For å rekruttere dem ble en ung ambassadør som er ansatt på jobbsenteret Mortensrud bedt om å finne ungdoms kandidater som bodde i bydelen. Dette ble gjort fordi man mente det var enklere for ungdommene å si nei til en jevnaldrende enn til en voksen. Den unge ambassadøren informerte ungdommene om et informasjonsmøte der prosjektlederen presenterte rollen og oppdraget mer detaljert. Alle ungdommene takket ja til oppdraget med stor entusiasme og engasjement. De så på dette som en mulighet til å bidra til at ungdommene i bydelen blir hørt på sine egne premisser, og at deres arbeid kan bidra til å gjøre tjenestene i bydelen mer ungdomsvennlige.

Personvern og konfidensialitet har også vært viktige hensyn, spesielt når det gjelder å håndtere og lagre data som involverer ungdom. Samtykke fra alle forskningsdeltakerne ble innhentet ved hjelp av samtykkeskjemaer som beskrev bakgrunnen og formålet med innsiktsarbeidet, samt hva som skulle skje med informasjonen som ble samlet inn under og etter datainnsamlingen. Informasjonsskrivet og samtykkeskjemaet med all nødvendig informasjon ble lest høyt av de unge forskerne, for å sikre at deltakerne forsto hva de deltok i og at de kunne trekke seg når som helst under innsiktsarbeidet. All informasjon ble behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Deltakerne i co-design workshopene fikk, hvis de ønsket det, en attest for deres innsats. Dette fordi deltakernes bidrag var basert på deres kompetanse, og resultatene av workshopene skulle brukes av bydelen for å forbedre deres tjenester. I workshopene skulle det ikke fokuseres på personlige erfaringer, men heller på deltakernes perspektiv og generelle innsikt.

Prosjektledelsen har sørget for en trygg og inkluderende prosess for ungdommene i citizen science-prosjektet. Fra rekruttering og informasjonsdeling til samtykke og personvern, har det vært en bevisst innsats for å legge til rette for ungdommenes engasjement og ivareta deres interesser. Dette legger et solid grunnlag for videre samarbeid og innovasjon, og viser betydningen av å ta etiske hensyn i arbeidet med å forme fremtidens tjenester i bydelen.

Co-design workshop med unge i bydelen.

Analyse og rapportskriving med unge forskere.

«For mye fritid fører til helvete...»

Tenk om du er en ungdom som har en familie med mange søsken, flere enn det du kan telle på en hånd. Foreldrene dine sliter med å finne jobb, og er avhengig av å få økonomisk støtte av NAV. De blir sendt fra kurs til kurs, og du ser hvor utbrent og oppgitte de er når du kommer hjem fra skolen. Når du har gått gjennom døra hjemme ser du moren din gjøre sitt beste med det lille dere har i kjøleskapet. Du bor trangt og må dele rom med fire småsøsken. Du har aldri plass til «privatliv» og det er ikke plass til å få venner på besøk. Du skjuler at familien ikke har god råd når du er på skolen og sammen med venner. Fordi du skammer deg.

Du elsker å spille fotball, men måtte slutte da medlemskapet ble for dyrt, allerede på ungdomsskolen. Etter skolen drar noen av vennene dine på fotballtrening som du ikke kan være med på, og du henger derfor med de som er i samme situasjon som deg selv. Du og dine venner kan kun være sammen ute på skolegården etter skoletid, shoppingsentre og fritidsklubber, men du vet egentlig at du er for gammel og føler at dette er meningsløst. Dere blir kastet ut fra sted etter sted, fordi dere er mange og bare henger. Følelsen av utrygghet blir sterkere og sterkere. Du føler deg uønsket og trenger et sted hvor du hører til, akkurat som de andre. Alt føles så meningsløst, og følelsen av at de voksne rundt deg ikke forstår, gjør alt verre. For alt du trenger er noen som forstår deg og din situasjon.

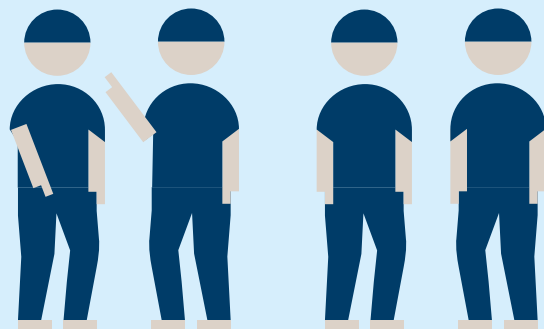
I tillegg til det hele, bor du i et miljø med store utfordringer. Folk rundt deg selger og driver med dop. Dette gjør de fordi de ikke får jobb - ingen arbeidsgivere vil ansette dem. Du har også manglende rollemodeller rundt deg. Mange i nettverket ditt har funnet andre måter å tjene penger på. Du vil helst ikke bli blandet inn i, men noe forteller deg at du ikke har noe annet valg, spesielt når du har så mye fritid og familien sliter med å betale regninger og utgifter i forbindelse med mat og klær. De voksne rundt deg stoler du heller ikke på. Alt de gjør er å si at de er der for deg, men ordene betyr ingenting, for når du virkelig trenger dem, stiller de ikke opp.

For mye fritid fører til helvete med mindre noen strekker ut en hjelpende hånd. Men hvem er villig?
— Mann, 19 år

Denne teksten gir et innblikk i en ung persons liv fra en lavinntektsfamilie, og hvordan han opplever mulighetene for å utvikle seg, og finne tilhørighet i samfunnet. Familiesituasjon, levekår, oppvekstmiljø, menneskene de møter, og samfunnet for øvrig former et menneskets liv. Dette er realiteten for mange levekårsutsatte unge.

Kapittel 1

Tjenester rettet mot unge under 30:

Potensial, utfordringer og forslag til forbedringer

I dette kapittelet vil vi ta for oss hvordan unge under 30 år opplever bydelens tilbud og tjenester, og deres forslag til hvordan disse tilbudene og tjenestene kan forbedres. Ungdommene i bydelen mener at tilbudene og tjenestene har et uforløst potensial, og at det finnes et bredt spekter av aktiviteter og tilbud som ikke utnyttes fullt ut. De etterlyser bedre oversikt, variasjon og tilgjengelighet, samt en bedre integrasjon og samordning av offentlige og frivillige tilbud.

Ungdommene påpeker at tilbudene ikke er tilstrekkelig tilpasset den mangfoldige og varierte ungdomsbefolkningen i bydelen. De etterlyser spesielt et tilbud av aktiviteter som også retter seg mot jenter og deres interesseområder. Videre føler ungdommene at de er mest komfortable i sine nærmiljøer, og påpeker at mangel på samhold og møteplasser på tvers av delbydeler opprettholder skillene i bydelen.

Ungdommene opplever at politikere, offentlig og frivillig sektor opprettholder skillet blant ungdomsbefolkningen i bydelen

ved at eksisterende tilbud kun er forankret i en delbydel, noe de mener forsterker og opprettholder avstanden. De ønsker likeverdige tjenester på tvers av bydelen, slik at alle får lik tilgang til tilbud og aktiviteter.

Følelsen av maktesløshet og manglende håp for fremtiden preger ungdommene, og de etterlyser en politisk satsning som prioriterer ungdommens perspektiv i forebyggende arbeid over tid. De oppfordrer til proaktivitet og fokus på forebygging, samt et godt samarbeid mellom de unge selv og ulike aktører i bydelen.

For å adressere ungdommenes behov og ønsker foreslår de å bli aktivt involvert i beslutningsprosesser gjennom ungdomsråd, regelmessige møter og workshops med mangfoldige ungdomsrepresentanter, og ved å sørge for at deres meninger og forslag blir hørt og tatt i betraktning fra start til slutt.

Utnyttelse av bydelens potensial

*«Tjenestene i bydelen blir ikke benyttet til sitt fulle potensial.»
— Kvinne, 20 år*

Bydelen har, ifølge ungdommene, et betydelig potensial som ikke utnyttes fullt ut. Ungdommene verdsetter det brede utvalget av aktiviteter og tilbud som er tilgjengelig for barn og unge, men de etterlyser en bedre oversikt, variasjon og tilgjengelighet for å kunne dra nytte av disse tilbudene.

Samordning av aktiviteter og målgrupper

*«Det finnes mange aktiviteter, men ulempen er at de er på samme tid og ofte for samme målgruppe (alder).»
— Mann, 18 år.*

For å sikre at ungdommene i større grad benytter seg av tilbudene, etterlyser de en bedre integrasjon og samordning av offentlige og frivillige tilbud. Målet burde ifølge ungdommene være at disse skal utfylle hverandre i stedet for å tilby de samme aktivitetene på samme tidspunkt, rettet mot samme aldersgruppe. Dette fører til en opplevelse av at tilbudene konkurrerer med hverandre, istedenfor å styrke hverandre for å levere tilbud som treffer bredt. Dette vil ikke bare øke engasjementet blant ungdommene, men også bidra til å skape et mer inkluderende og tilpasset helhetlig tjenestetilbud i bydelen. Ungdommene skiller ikke mellom det offentlige og det frivillige - for dem henger alt sammen.

Kjønnsnøytralitet og inkludering i aktivitetstilbudene

«Vi hørte om at det skulle være gaming (et sted i bydelen) ..., så jeg og mine venner dro dit. Når vi kom inn så kom en voksen mot oss som fortalte at det er gutter i dag

som skal game. Hvorfor kan vi ikke game? Det er altfor mye fokus på gutter her og gutter der, hva med oss jenter? Bare fordi vi er rolige og ikke lager problemer så skal vi ikke bli prioritert?» — Jente, 16 år

Under innsiktsarbeidet ble det identifisert at det ofte var et stort fokus på aktiviteter for gutter, noe som førte til at mange jenter følte seg ekskludert. Ungdommene etterlyser derfor aktiviteter og tilbud som også retter seg mot jenter, og at det i noen tilfeller ikke trenger å være kjønnsbestemt, men heller interesefokusert. Dette for å skape et mer inkluderende og variert tjenestetilbud for alle.

Eldre ungdommer og mangel på møteplasser

*«For mye fritid fører til helvete ...»
— Mann, 19 år*

De eldste ungdommene opplever at de ikke har noen steder å være, og mange faller ut av fritidsaktiviteter i ungdomsskolealder, og blir enten for gamle til å være på fritidsklubber eller så finnes det ikke tilbud for deres alder. De peker på at mangelen på steder å være gjør at mange ungdommer i bydelen henger ute på ettermiddagene på skolegårder, barnehager, bussholdeplasser og sentre. De forteller at de har samme behov for å være med venner som andre ungdommer, men at trange boforhold med flere søsken gjør at de ikke kan ha venner på besøk. Eneste måten de kan være med venner er derfor å møtes ute. Når de ikke har et sted å være, oppsøker de åpne møteplasser der de føler at de blir kontrollert og overvåket for å bare være «en ungdom».

Trygghet og tilhørighet i nærmiljøet

«Hvis Mortensrud ungdom skal til Holmlia, blir Mortensrud minoritet på Holmlia.» — Mann, 18 år

I innsiktsarbeidet kom det også frem at ungdommene føler seg mest komfortable i sine nærmiljøer og dermed ofte oppholder seg der. Sitatet er et eksempel på at ungdommene søker trygghet og tilhørighet. Det er ikke nødvendigvis relatert til redsel, gjenger eller kriminalitet. Ifølge ungdommene selv er det et fåtall som er kriminelle, men det handler om at man ikke kjenner ungdommer på tvers av delbydeler. Flere påpekte at hvis man i skoletiden møtes på tvers av skoletilhørighet får man større nettverk. Mangel på samhold og møteplasser på tvers opprettholder de opplevde skillene i bydelen.

Bydelens rolle i å opprettholde skillet

«Det er bydelen som skaper disse skillene innad, da noen deler av bydelen blir favorisert.»
— Kvinne, 22 år

Ungdommene opplever at politikere, offentlig- og frivillig sektor opprettholder skillet blant ungdomsbefolkningen i bydelen, der eksisterende tilbud forsterker avstanden. De opplever forskjellsbehandling basert på bosted, og ytrer at mulighetene en ungdom får, ikke bør være avhengig av hvor i bydelen de bor. Ungdommene savner likeverdige tjenester på tvers, slik at de får lik tilgang til tilbud og aktiviteter. Dette er noe tjenesteytere i bydelen er enig med ungdommene om.

Skepsis til endring og politisk satsning

«Det har vært sånn i 20 år, hvorfor skal det bli annerledes nå, bare fordi vi er i 2022?» — Mann, 21 år

Ungdommene uttrykte gjentatte ganger en opplevelse av maktesløshet og manglende håp for fremtiden. De etterlyser en «politisk satsning» som er faglig fundert og som prioriterer ungdomsperspektivet i forebyggende arbeid over tid.

«Hva venter vi på? At flere hendelser eller situasjoner skal oppstå? Kan vi ikke lære fra tidligere hendelser?»
— Kvinne, 17 år

Ungdommene stiller spørsmål ved hvorfor det ikke er tatt lærdom av tidligere hendelser og situasjoner i bydelen og andre steder i Oslo. De påpeker at fokuset har skiftet mellom ulike delbydeler, og lurte på hva som vil skje med andre områder som Hauketo og Bjørndal, som de opplever er «bortglemt». For ungdommene er det viktig at bydelen tar hensyn til deres behov og ønsker, og har en inkluderende tilnærming i sitt arbeid.

Ungdommens stemme og involvering

«... ungdommens stemmer blir ikke hørt slik de fortjener.» — Mann, 23 år

Ungdommene oppfordrer politikere, offentlig og frivillig sektor til å være proaktiv i arbeidet med ungdom. De ønsker seg forebygging av konflikter og negative hendelser i forkant, i stedet for å reaktivt håndtere. Ungdommene vil ha et godt samarbeid mellom de unge og tjenestene, slik at de unge kan involveres i hele prosessen. Det er et sterkt behov for økt samarbeid og inkludering av ungdom når det gjelder å utforske hva utfordringene fra et ungdomsperspektiv faktisk er. Herunder ønsker ungdommene å bli inkludert i planleggingen og utformingen av tjenester og aktiviteter i bydelen. For å adressere dette etterspør unge i innsiktsarbeidet å bli aktive deltakere i beslutningsprosesser ved å etablere og bruke ungdomsråd, organisere regelmessige møter og workshops med mangfoldig ungdomsrepresentanter (ikke kun «skoleflinke»), og sørge for at deres meninger og forslag blir hørt og tatt med i betraktning fra start og til slutt.

Ved å innta en helhetlig tilnærming, der ungdommene inkluderes og deres behov gis høy prioritet, kan alle aktører som tilbyr tjenester til målgruppen arbeide sammen for å skape et mer rettferdig, inkluderende og bærekraftig tilbud for alle. Dette vil kunne bidra til en bedre fremtid for ungdommene og styrke samfunnet som helhet gjennom

felles innsats og samarbeid. Sosiale utjevnings-tilbud har stor effekt på å bidra til at enkeltmennesker kan delta i samfunnsliv og finne tilhørighet (Helsedirektoratet, 2015; Barne- og familiedepartementet, 2020).

Oppsummerende innsikter og refleksjoner

Innsikt 1: Behov for et mer inkluderende og mangfoldig aktivitetstilbud som appellerer til ulike interesser, bakgrunn, kjønn og alder.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi legge til rette for at ungdom uavhengig av kjønn, sosiale utfordringer, alder eller bakgrunn kan delta på like vilkår i aktiviteter?
- Hvordan kan offentlig og frivillig sektor skape aktivitetsarenaer med ungdom?

Innsikt 2: Behov for jevn fordeling av ressurser og oppmerksomhet mellom ulike delbydeler som forsterker samhold blant ungdommene.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi kartlegge eksisterende tilbud (offentlig og frivillig) for å identifisere områder hvor det mangler tjenester og/eller aktiviteter, for så å fordele ressurser mer jevnt?
- Hvordan kan vi skape samhold blant ungdommene i bydelen (på tvers delbydeler)?

Innsikt 3: Behov for at alle aktører i bydelen samkjører og samkoordinerer.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi identifisere og lære av aktører som utmerker seg positivt eller negativt i ungdommenes øyne?
- Hvordan kan vi samordne for å levere samkoordinerte og treffsikre tilbud på tvers (politikere, offentlig- og frivillig sektor)?

Innsikt 4: Behov for ungdomssentrerte og proaktive handlinger i fokus

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi styrke samarbeidet mellom ulike tjenester, frivillige organisasjoner og ungdomsgrupper for å bedre håndtere utfordringer og konflikter?
- Hvordan kan vi utvikle felles strategier som fremmer et trygt og inkluderende miljø for alle ungdommer?

Hvilke behov har ungdommene i møte med de ulike tjenestene?

Ungdomstiden er en kritisk fase i livet, hvor støtte og veiledning fra ulike tjenester kan ha stor innvirkning på deres fremtidige trivsel og suksess. Vi har undersøkt hvilke behov ungdommene har i møte med ulike tjenester, og hvordan disse tjenestene kan imøtekomme disse behovene på best mulig måte. Vi har analysert innsiktsarbeidet i sin helhet og identifisert en rekke behov ungdommene har i møte med bydelens tjenester, skoler, fritidsklubber, frivillige organisasjoner, barnevern og NAV. Ved å adressere disse behovene og forbedre tjenestene til å bli mer ungdomsvennlige, kan det bidra til å forhindre utenforskap. Følgende behov ble identifisert fra de ulike instansene:

Bydelens tjenester – overordnet:

Ungdommene har behov for ...

- enkel oversikt over ulike mestringsarenaer.
- at NAV og barnevern støtter økonomisk med familierapi for de som trenger det.
- alderstilpassede tilbud.
- at alle aktører har et familieperspektiv og krys-skulturell kompetanse (bias-trening).
- informasjon tilpasset ulike målgrupper.
- økt fokus på ungdommenes helse.

Skole:

Ungdommene har behov for ...

- at skoler samarbeider med bydelens tjenester for å lage oversikt over mestringsarenaer.
- grundig kartlegging ved flytting fra landet for å identifisere utfordringer.
- tidlig tiltaksplan og god registrering av fravær.
- bedre samarbeid med barnevernet.
- økt fokus på ungdommens helse.
- åpen skole i samarbeid med NAV og oppsøkende ungdomstjenester.

Fritidsklubber/frivillige organisasjoner:

Ungdommene har behov for ...

- samkjøring mellom aktører som tilbyr aktiviteter og tjenester i bydelen, slik at de ikke konkurrerer med hverandre.
- at steder og ansatte som leverer tilbudet oppleves inkluderende og inviterende.
- ungdomsvennlige tilbud der ungdommene inkluderes i utviklingen av tilbudene, slik at de treffer målgruppen.
- likeverdige tilbud til alle delområder i bydelen.
- flere tilbud for ungdom over 17 år.
- lengre åpningstider.
- å benytte skolens fasiliteter for å nå ut til flere ungdommer.
- attraktive tilbud til jenter.

Barnevern:

Ungdommene har behov for ...

- opptakskrav for å teste egnethet før opptak på høyskole innen helse og omsorgsutdanning.
- at barnevernet har et system for å oppdage barn som flytter inn og ut av landet.
- å behandle saker individuelt, uten å basere seg på tidligere saker eller fordommer.
- jurister i barnevernet for å kvalitetssikre arbeidet og ivareta barnets beste.
- et barnevern med familieperspektiv.
- økt fokus på helse i barnevernet.
- lovpålagt mentorveiledning for nyutdannede innen barnevern.
- en enkel måte å gi tilbakemelding ved negative opplevelser i møte med barnevernet.

NAV:

Ungdommene har behov for ...

- hjelp uavhengig av familiens økonomi, som personlig veiledning og gratis fritidsaktiviteter.
- et familieperspektiv for bedre å forstå situasjonen.
- å bistå familier med dårlig bosituasjon med større boliger.
- hjelp til å bli økonomisk selvstendig

Kapittel 2

**Relasjonsbygging,
krysskulturell
forståelse og
fordomsfrie
tjenesteytere**

I denne delen av rapporten vil vi utforske hvordan unge under 30 år opplever møter med offentlige tjenesteytere, og viktigheten av relasjonsbygging, kroppsspråk, kulturell forståelse og respekt. Mange unge uttrykker at det er viktig å bli møtt med varme, ikke-dømmende blikk og ikke bli «stemplet». De ønsker å knytte bånd til tjenesteytere allerede fra første møte, da dette kan bidra til å bygge relasjoner og tillit.

Ungdommer opplever ofte vanskeligheter med å bygge tillitsfulle relasjoner til tjenesteytere. For ungdommene er tjenesteytere viktigere enn tjenesten de yter. De ønsker ansatte som er gode på relasjonsbygging, empati, tålmodighet og som kan håndtere ulike situasjoner. Aldersadekvat kommunikasjon og

kjennskap til ungdomsmiljøet er også viktig. Dårlige erfaringer og frykt for fordommer og mangel på respekt kan føre til at ungdommer unngår å søke hjelp. De etterlyser også stabilitet i relasjonene, da de opplever at det ikke er kontinuitet i relasjonen med tjenesteytere når tillit er etablert på grunn av utskiftning.

Krysskulturell forståelse og kulturkompetanse er også sentrale temaer. Ungdommene forklarer at det kan være utfordrende for de med krysskulturell oppvekst å møte ansatte som ikke forstår seg på dem og deres livssituasjon. De beskriver at opplevelser av å bli møtt med fordommer på grunn av sin bakgrunn, hudfarge eller etnisitet kan ha stor påvirkning på deres deltakelse i samfunnet for øvrig.

Viktigheten av relasjonsbygging og tillit

«...jeg liker å bli møtt med varme, ikke dømmende blick eller stempling. At de knytter skikkelig godt bånd med oss allerede fra første gang vi kommer inn der. Da er det lettere for meg å bygge relasjoner med de som jobber der.»
— Mann, 17 år.

Flere ungdommer ønsker en fokusering på relasjonsbygging og et åpent og imøtekommende kroppsspråk i møte med tjenesteytere. De opplever utfordringer med å bygge relasjoner og få tillit til dem som leverer tjenester. For dem er de menneskelige aspektene ved tjenestene mer sentrale enn selve tjenestene. Det er også viktig for dem at tjenesteyterne er empatiske, tålmodige og evnen til å takle ulike utfordringer som kan oppstå. Dette mener ungdommene kan bidra til å skape trygghet og tillit mellom dem og tjenesteyterne.

Respekt og aldersadekvat behandling

«Jeg tenker at målgruppen mellom 16 til 29 år er jo ganske voksne og det er viktig å møte de med respekt. Jeg tenker at møte de som barn og noen ganger fordummer de litt. Det er problematisk. Jeg tenker at hvis man ikke blir møtt med respekt, da unngår man om å be om hjelp fordi man har tidligere erfart at man har blitt behandlet som et barn og ting blir fordummet.» — Kvinne, 20 år.

Poengene ovenfor gjentas i flere intervjuer og viser at ungdommer kan unnlate å be om hjelp fordi de opplever å bli behandlet som barn. De opplever at tjenesteyterne snakker til dem og ikke med dem. Det

er essensielt at tjenesteytere møter ungdommer på en respektfull og aldersadekvat måte, slik at de opplever trygghet.

Behov for helhetlig og empatisk tilnærming

«Hvis du har dårlige erfaringer og du kjenner på at du har sterkt behov for å få hjelp er det vanskelig å be om hjelp. For eksempel om jeg er 25 år og ønsker å få hjelp til jobb da sitter det lengre inne å be om hjelp. Jeg tenker at jeg er en voksen mann og jeg tør ikke å bli møtt med fordommer eller disrespect.» — Mann, 20 år

Ungdommene fremhever også viktigheten av at ansatte i offentlige tjenester har god kompetanse, kjennskap og erfaring med tanke på ungdomsmiljøet og det området de jobber i. De ønsker at ansatte tar seg tid til å kartlegge og se hele mennesket for å kunne gi best mulig hjelp. Dette tyder på et behov for en mer helhetlig og empatisk tilnærming fra tjenesteytere, som tar hensyn til de unges individuelle situasjon og behov.

Kontinuitet og tidlig innsats

«Jeg tenker også at det er viktig at man har relasjon til ungdommene ..., slik at man ikke bare kommer inn når et rusproblem har blitt en stor utfordring, men at man fra tidlig av har den kontinuerlige oppfølgingen av ungdommen. Det er nødvendig med en oppfølgingsperson som kjenner ungdommen, slik at han/hun vet når han/hun skal gripe tak.»
— Kvinne, 19 år

Ungdommene fortalte om viktigheten av kontinuitet blant ansatte som arbeider med ungdom. Når ansatte er til stede over lengre tid, kan de bygge opp tillit og forståelse for ungdommens behov, noe som kan bidra til bedre støtte og veiledning for ungdommene.

En tjenesteyter bekrefter ungdommenes opplevelse:

*«... jeg synes det er leit at barneverntjenesten har så mye utskiftninger og ikke har større ressurser enn det de har altså.»
— Tjenesteyter*

Dette understreker behovet for opprettholdelsen av stabile relasjoner for å kunne levere adekvat støtte.

Mangel på kultur forståelse og det krysskulturelle

«... det er få ansatte med kultur forståelse.» — Kvinne, 20 år

Mangelen på kulturell forståelse blant tjenesteytere kan skape utfordringer for ungdommer med en krysskulturell bakgrunn, der de i hverdagen forholder seg til ulike kulturer hjemme, på skolen, med venner og i andre arenaer de ferdes i. Disse ungdommene opplever ofte at de ikke blir forstått eller møtt på en adekvat måte av tjenesteytere som ikke har erfaring med å relatere seg til deres livssituasjon. Dette kan føre til en barriere mellom ungdommene og tjenesteyterne, noe som kan hindre effektiv hjelp og støtte.

Behov for krysskulturell kompetanse i bydelstjenester

«De som sitter i bydelens tjenester må ha kompetanse, hvert fall i bydel Søndre Nordstrand til å møte unge som har minoritetsbakgrunn på en god måte ..., men samtidig behandle dem som enkeltpersoner. Den

kompetansen må de som sitter og jobber i bydelen ha, tenker jeg.» — Kvinne, 22 år.

Krysskulturell kompetanse og forståelse innebærer for ungdommene en anerkjennelse av deres flerkulturelle bakgrunn, men også det å bli behandlet som enkeltindivider. Manglende kompetanse på dette området kan føre til at ungdommer blir møtt med fordommer og stereotypier på grunn av sin bakgrunn, noe som kan marginalisere dem og hindre deres muligheter for å oppsøke den hjelpen de trenger. Å utvikle slik kompetanse og ferdigheter blant ansatte er derfor avgjørende for å kunne tilby effektiv og inkluderende støtte til ungdommer med flerkulturell bakgrunn.

Bekjempelse av fordommer og stigmatisering

*«Å føle seg sett og hørt. Det er så mange som opplever at de ikke blir sett for den de er, men heller blir dømt for dem de tror de er. Det er kanskje den stemplingen.»
— Tjenesteyter*

Ungdommene er enig med denne tjenesteyterens beskrivelse av bevisste og ubevisste fordommer i møte med noen tjenesteytere. Flere ungdommer pekte på at de opplever å bli dømt på forhånd basert på fordommer og antagelser, noe som fører til en opplevelse av å bli «stemplet». Ungdommene etterspør tiltak og prosedyrer for å motvirke slike fordommer og diskriminering fra tjenesteytere, både for seg selv og deres foreldre. Dette indikerer et behov for at ansatte er bevisste sine egne holdninger og praksis, og jobber for å møte ungdommene på en åpen og inkluderende måte.

Variasjon i kulturforståelse blant tjenesteytere

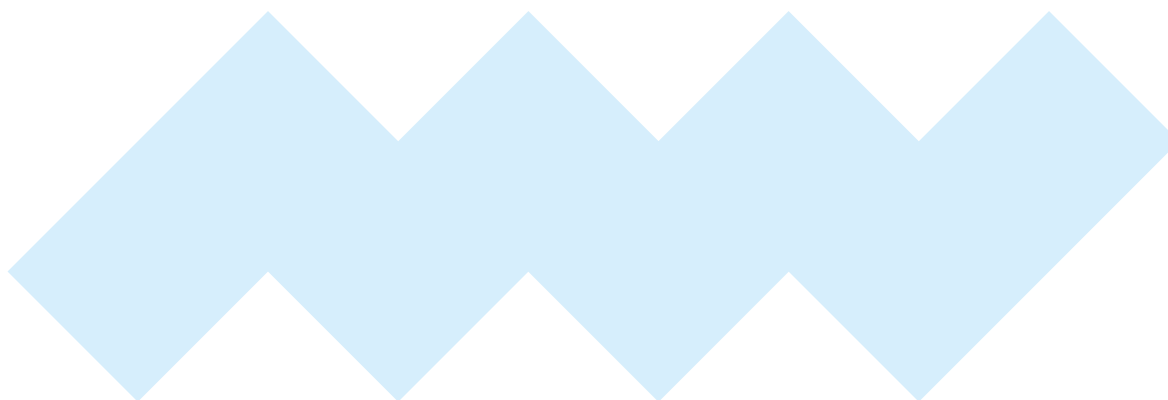
«De er enten veldig forferdelig med tanke på kulturforståelse og hvordan man skal imøtekomme minoriteter.

Så har du andre som jobber i bydelen som er kjempeflinke, men gjennomsnittspersonen lener seg kanskje mer mot den negative siden enn den positive. Fordi man tenker alltid på det positive som «wow». Og ikke sånn at det er vanlig.»

— Gutt, 16 år.

Ungdommene beskriver også at noen tjenesteytere er gode til å imøtekomme ungdom med flerkulturell bakgrunn, mens andre mangler kulturforståelse og kompetanse. Dette skaper en ujevn kvalitet i møtet

med tjenestene. Ungdommene ytrer et behov for at tjenesteytere skal legge vekt på å bygge gode relasjoner basert på krysskulturell forståelse og kulturkompetanse, noe som kan øke tilliten mellom hjelpeapparatet og ungdommene som benytter tilbudet. Dette understreker betydningen av å investere i opplæring og kompetanseheving for tjenesteytere, slik at de bedre kan møte ungdommenes behov og forventninger.

Oppsummerende innsikter og refleksjoner

Innsikt 1: Behov for autentiske og varme relasjoner med tjenesteytere.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi styrke tjenesteyternes evne til å bygge relasjoner med ungdommene fra første møte?
- Hvordan kan vi sikre at tjenesteytere har nødvendige relasjonsferdigheter og empati for å møte ungdommers behov?

Innsikt 2: Behov for aldersadekvat og respektfull behandling.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi utvikle opplæring for tjenesteytere som fremmer respektfull og aldersadekvat tilnærming til ungdommer?
- Hvordan kan vi øke bevisstheten rundt utfordringene ungdommene opplever med tanke på å bli behandlet som barn og opplevelsen av å bli fordummet?

Innsikt 3: Behov for trygghet og forståelse i møte med offentlige tjenester.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi jobbe med å gjenoppbygge tillit og trygghet hos ungdommer som har hatt negative erfaringer med offentlige tilbud og tjenester tidligere?
- Hvordan kan vi tilpasse offentlige tjenester og tilbud for å forhindre at ungdommer blir møtt med fordommer og mangel på respekt?

Innsikt 4: Behov for stabilitet og kontinuitet i relasjoner med tjenesteytere.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi sikre kontinuitet og stabilitet i relasjoner mellom ungdommer og tjenesteytere?
- Hvordan kan vi skape systemer som støtter langsiktige relasjoner mellom ungdommer og tjenesteytere?

Innsikt 5: Behov for systemer og prosedyrer som motvirker fordommer, rasisme og diskriminering

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi utvikle prosedyrer for å motvirke fordommer, rasisme og diskriminering i møte med tjenestene og tjenesteytere for ungdommer med minoritetsbakgrunn og deres foreldre?

Innsikt 6: Behov for krysskulturell kompetanse og ferdighet hos tjenesteytere.

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi styrke krysskulturell kompetanse og forståelse hos tjenesteytere for å bygge tillit med ungdommene?
- Hvordan kan vi sørge for at tjenesteytere i offentlige tjenester har tilstrekkelig kompetanse og forståelse for å møte ungdommer med flerkulturell bakgrunn og deres familie på en individorientert og respektfull måte?

Kapittel 3

Risikofaktorer og utfordringer i møte med skole og arbeidslivet

I dette kapittel vil vi belyse risikofaktorer knyttet til utenforskap, manglende tilhørighet og mestring hos ungdom under 30 år. Gjennom innsikter og analyser har vi identifisert tre hovedkategorier av risikofaktorer: individuelle, strukturelle og familierelaterte faktorer.

Individuelle faktorer omfatter blant annet utfordringer knyttet til valg av studieretning, privatliv og psykisk helse. Strukturelle faktorer involverer ungdommens møte med skolen, NAV og andre hjelpetjenester, og her vil vi se nærmere på utfordringer som oppleves i overgangen til videregående skole, diskriminering og relasjonsbygging med tjenesteyterne.

Familierelaterte risikofaktorer inkluderer sosioøkonomiske

utfordringer og krysspress fra foreldre og samfunnet. Vi vil også diskutere hvordan ungdom opplever skolemiljøet og lærer-elev-relasjoner, samt hindringer de møter i arbeidslivet.

For å redusere disse risikofaktorene og utfordringene, er det viktig med tiltak både på individnivå og systemnivå. Derfor vil vi i dette kapitlet utforske hvordan ungdommens egne erfaringer og refleksjoner kan gi innsikt i større samfunnsmessige og systemiske utfordringer, og hvordan disse kan adresseres for å gi bedre støtte til unge mennesker under 30 år i deres overgang til arbeidslivet og sikre at de får mulighetene de trenger for å lykkes.

Risikofaktorer

«Jeg ser utfordringer med det sosioøkonomiske... det er en del fattigdom i bilde.» — Tjenesteyter

Ungdommene identifiserte flere risikofaktorer som bidrar til utenforskap, manglende tilhørighet og mestring. Dette ble også bekreftet av flere tjenesteytere de møter i hverdagen, enten på fritidsarenaer, skoler eller andre arenaer. Tjenesteyterne forklarte at det finnes sammenhengende og komplekse utfordringer som skaper risiko for at unge havner i utenforskap

Individuelle faktorer inkluderer manglende eller for sen hjelp i forbindelse med valg av studieretning, utfordringer i privatlivet og udiagnostiserte psykiske lidelser. Det å ikke få riktig hjelp på barneskolen kunne ofte føre til at ungdommene fikk dårlige vaner av å ikke bli sett, og sammensatte problemer som gjorde det vanskelig for dem senere i livet. Usikkerhet om fremtiden og store forventninger fra omgivelsene kan føre til manglende motivasjon og økt risiko for å ta feil valg.

Strukturelle faktorer involverer utfordringer i møte med skolen, NAV og øvrige hjelpetjenester. Mange ungdommer påpekte at det å ikke føle seg trygg på lærere eller andre voksne på skolen, og opplevelsen av et dårlig læringsmiljø, ofte førte til risiko for å falle ut av skolen.

Overgangen til videregående var også en situasjon som opplevdes som vanskelig, og ungdom kan føle seg alene etter å ha fått lite hjelp. Diskriminering og manglende relasjonsbygging med tjenesteyterne var også en avgjørende strukturell utfordring.

Når det gjelder til møtet med arbeidslivet og det å stå utenfor arbeid, var det ofte begrenset kjennskap til NAV og hva de kan tilby i forbindelse med jobb. Det bidro til passivitet og avhengighet av offentlig stønad.

Familierelaterte risikofaktorer inkluderer sosioøkonomiske utfordringer, som begrensede ressurser til å støtte unge i deres utdanning og i fritidsaktiviteter. Dette kan påvirke motivasjonen og føre til at ungdom føler seg utenfor hvis de ikke kan delta i aktiviteter som vennene deres er med på.

«Jeg vil også legge til at ungdommer spesielt med innvandrer bakgrunn ... Foreldre har høye forventninger i forhold til hva de kan få til, og når forventningene er såpass høye er det høy risiko for å falle ut. Fordi hvis du ikke tilfredsstiller det foreldrene dine sier, hører du: «å du er født i Norge, du snakker norsk. Kom igjen hvorfor har du ikke jobb?». Også er det en del diskriminering og rasisme i samfunnet. Det er ikke like lett for en mørk gutt å få seg jobb ... Så er det litt lett at foreldre pusher på uten å ha forståelse for hva som beveger seg i samfunnet. Og når ungdommer ikke klarer å få ting til så er det lettere å velge andre veier.» — Mann, 23 år

Krysspress fra foreldre og samfunnet generelt er også betydelige risikofaktorer. Når unge opplever ulike forventninger hjemme og i samfunnet, kan det bli en stor belastning for dem. Foreldre spiller en viktig rolle i valg av utdanning, men ofte har de ikke nok kunnskap om utdanningsløp og arbeidslivet til å bidra med god hjelp.

For å redusere disse risikofaktorene og styrke unge menneskers evne til å takle utfordringer, er det viktig med tiltak både på individnivå og på systemnivå.

Skole, oppfølging og overganger

«Det kan også ha vært at de ikke har fått god nok oppfølging på ungdomsskolen der de hadde høyt fravær, og på videregående manglet indre motivasjon. Skolen er ikke lenger obligatorisk. Og de får ikke utbytte av skolen, da er det lettere å la være.» — Tjenesteytere

Tjenesteytere identifiserte at det blir mindre oppfølging på skolen jo eldre ungdommene blir, spesielt knyttet til overgangen fra ungdomsskole til videregående. Tjenesteytere opplever en sammenheng mellom mønster i fravær, manglende sosiale nettverk og motivasjon. De påpeker også manglende samarbeid i overganger mellom tjenestene som en risikofaktor og hindring for ungdommer fra levekårsutsatte områder.

«Jeg skulle ønske at tjenestene her var mer koordinert, og at det var enklere å få til ting.» – Tjenesteyter

Erfaringer og refleksjoner rundt skolemiljø tyder på at ungdommene opplever økt motivasjon og tilknytning dersom voksne har en naturlig autoritet og viser at de bryr seg. Dette fører til økt trivsel for ungdommene.

«Det er visse type hindringer som gjør at man ikke har lyst til å delta lengre... jeg føler at det å ikke ha en tilknytning til lærere har vært en veldig stor grunn til at mange ikke har lyst til å dra på skolen lenger. Når jeg gikk på tredje året mitt på videregående så tok jeg skole veldig seriøst ... Det var veldig spesielt på tredje året, fordi at jeg hadde en norsklærer som behandlet oss i klassen ikke sånn på profesjonelt nivå. Han behandlet oss som venner med respekt, men han hadde fortsatt autoritet ... Vi alle visste at han var sjefen i klasserommet, men vi kunne alle relatere oss til han. Han snakket til oss på personlig nivå og fikk oss til å føle oss bra og sett. Det gjorde at vi gledet oss til å komme til skolen. Sånn var det ikke alltid for meg. Når jeg gikk på skole før norsklæreren, så gruet jeg meg til å komme på skolen hver dag. Og det er ikke alltid på grunn av deg selv som elev, det

*er også på grunn av klassemiljøet og skolemiljøet. Gruppene du henger med, lærerne dine, alt spiller rolle.»
— Mann, 19 år*

Ungdommene beskriver ulike hindringer som kan påvirke motivasjonen til å delta på skolen, og spesielt viktigheten av å ha en relasjon og tilknytning til lærerne. Dette er en viktig faktor for trivsel og motivasjon, og ungdommene nevner at mangelen på dette var en viktig årsak til at mange av dem mistet motivasjonen til å gå på ungdomsskolen og videregående skole. Hvordan lærere behandlet elevene, og evnet å bygge relasjon med sine elever, spilte altså en stor rolle for ungdommene. Dette resulterte i en opplevelse av tilhørighet og trivsel blant ungdommene i innsiktsarbeidet, og de fortalte at det førte til at de gledet seg til å komme på skolen. Ungdommene peker videre på at motivasjon og trivsel ikke bare handler om individuelle faktorer, men også om skolemiljøet og klassemiljøet lærerne skaper. Sosiale forhold som grupper man tilhører og lærerne man har, kan ha stor betydning for elevens opplevelse av skolen.

Sitatene ovenfor er eksempler på hvordan personlige erfaringer kan gi innsikt i større samfunnsmessige og systemiske utfordringer. Ungdommens erfaringer gir innsikt i hvordan skolemiljøet kan påvirke elevens motivasjon og trivsel, og understreker behovet for å skape en god relasjon mellom elever og lærere, noe klasseromsforskning har bevist i tiår. Thomas Nordahl vektlegger i sin studie fra 2000 hvordan en god lærer-elev relasjon førte til mindre problematferd blant elever med atferdsproblemer (Nordahl, 2010:136). Dette kan ha positive ringvirkninger for elevenes læring og utvikling, og er derfor en viktig faktor å ta hensyn til i utdanningssystemet.

Hindringer i arbeidslivet

Unge under 30 år møter ulike hindringer i arbeidslivet, både på individ- og systemnivå, noe som kan påvirke deres muligheter for inkludering og økt livskvalitet. På systemnivå står unge overfor utfordringer som rasisme og diskriminering, noe som tyder på at fordommer hos noen arbeidsgivere gjør at de ikke satser på dem.

Konkurranse mellom yngre og eldre arbeidstakere kan også gjøre det vanskeligere for ungdom å finne jobb.

Noen peker på at navn og postnummer kan være hindringer, mens andre ikke ser dette som en betydelig faktor. Usikre arbeidsforhold og mangel på lærlingplasser i yrkesfag skaper også utfordringer for unge jobbsøkere. Det kan være vanskelig å motivere ungdom til å delta i ubetalt praksis, da mange ikke har råd til det. Selv om slik praksis kan gi verdifull erfaring, kan manglende økonomiske ressurser avgjøre hvilke valg ungdom kan ta, særlig når de må ta hensyn til familiens situasjon.

For ungdom som lever i familier med levekårsutfordringer, blir det ekstra viktig å vurdere familiens behov i tillegg til egne når de vurderer muligheter og veivalg. De har ikke luksusen av å fokusere kun på eget liv og

valg, ettersom konsekvensene for hele familien må tas med i betraktning

På individnivå står unge voksne ofte overfor barrierer som mangel på erfaring. Det kan være vanskelig for dem å skaffe sin første jobb, ettersom de ikke har noe å skrive på CV-en. Noen ungdommer kan også ha problemer med å konsentrere seg om jobben og forstå konsekvensene av sine handlinger. Dette kan være fordi de lever i sin egen «boble» og ikke ser hvordan deres valg påvirker deres fremtidige karrieremuligheter.

Ved å adressere både individuelle og strukturelle hindringer, kan samfunnet bedre støtte unge mennesker under 30 år i deres overgang til arbeidslivet og sikre at de får mulighetene de trenger for å lykkes.

Oppsummerende innsikter og refleksjoner

Innsikt 1: Behov for bedre og tidligere veiledning og støtte for ungdom i valg av utdanning og karriere:

- Hvordan kan vi utvikle effektive veiledningsmetoder som engasjerer ungdom tidlig i deres utdanningsvalg og karriereplanlegging?
- Hvordan kan vi skape en støttende plattform som hjelper ungdom med å utforske og identifisere deres interesser og styrker, slik at de kan ta mer informerte valg om utdanning og karriere?

Innsikt 2: Behov for å styrke relasjonsbygging og tillit mellom elever og lærere for å forbedre skolemiljøet og motivasjonen:

- Hvordan kan vi fremme en kultur som styrker tillit og relasjonsbygging mellom elever og lærere?
- Hvordan kan vi utvikle tiltak som støtter lærere i å skape et trygt og inkluderende skolemiljø som øker elevenes motivasjon?

Innsikt 3: Behov for mer koordinerte tjenester og bedre samarbeid mellom ulike støttesystemer for ungdom:

- Hvordan kan vi etablere effektive kommunikasjons- og samarbeidskanaler mellom ulike støttesystemer som jobber med ungdom?
- Hvordan kan vi skape en samordnet og helhetlig tilnærming for å sikre at ungdom får den støtten og veiledningen de trenger?

Innsikt 4: Behov for å adressere sosioøkonomiske utfordringer og gi støtte til familier med begrensede ressurser:

- Hvordan kan vi utvikle tiltak som effektivt støtter familier med begrensede ressurser og bidrar til å redusere sosioøkonomiske utfordringer og trangboddhet?
- Hvordan kan vi skape en mer inkluderende og tilgjengelig tjeneste som tar hensyn til de ulike behovene og ressursene til barn- og ungdomsfamilier?

Innsikt 5: Behov for å redusere hindringer i arbeidslivet, inkludert diskriminering, rasisme og mangel på erfaring:

- Hvordan kan vi utvikle strategier og tiltak som reduserer hindringer i arbeidslivet for ungdom, inkludert diskriminering og rasisme?
- Hvordan kan vi skape muligheter for ungdom som enten er i risiko eller har falt ut av skolen til å tilegne seg relevant erfaring og kompetanse som vil hjelpe dem å lykkes i arbeidslivet?

Kapittel 4

**Mestring,
mestringsarena og
bruk av rollemodeller**

Mestring, mestringsarenaer og rollemodeller er sentrale komponenter i ungdommens utvikling, velvære og tilknytning til samfunnet. Disse elementene er avgjørende for at unge mennesker skal kunne utvikle seg, engasjere seg og trives i skole- og arbeidslivet. I dette kapittelet vil vi utforske hvordan ungdom opplever og håndterer utfordringene knyttet til mestring i ulike sammenhenger, samt betydningen av alternative arenaer der de kan utvikle sin identitet, selvtillit og følelse av tilhørighet.

Gjennom intervjuene og analyser av ungdommens erfaringer og synspunkter, får vi et innblikk i hva de anser som viktig for å skape en inkluderende og støttende mestringsarena. Vi vil vise til hvordan ulike aspekter, som å tillate rom for feiling, læring og nettverksbygging i trygge arenaer og mennesker rundt dem bidrar til å styrke ungdommens engasjement

og selvfølelse. Videre vil vi belyse betydningen av mentorer og rollemodeller i denne prosessen, og hvordan deres tilstedeværelse og støtte kan være en nøkkelfaktor for ungdommens motivasjon og suksess.

Samtidig vil vi rette søkelyset mot skole og arbeidslivet, og få frem hvorfor ungdommene opplever at disse arenaene ikke møter deres behov for mestring og tilhørighet. Vi vil trekke sammen de ulike trådene i analysen og presentere en helhetlig forståelse av ungdommens behov og ønsker for mestringsarenaer.

Målet er å bidra til en bredere forståelse av hvordan miljøet rundt ungdommene og samfunnet i sin helhet kan skape bedre vilkår for deres utvikling, deltakelse og trivsel, samt fremme en mer inkluderende og støttende tilnærming til mestring i ulike sammenhenger.

Dårlig tilhørighet i skolen

«Som jeg har opplevd det så er det som ofte en følge av dårlige karakter og dårlig tilhørighet, altså man føler at man har ingenting å gjøre på skolen. Det er ikke plassen å være. Vi føler at vi kan bruke tiden vår på noe bedre rett og slett.» — Mann, 18 år

Flere ungdommer beskrev en opplevelse av dårlig tilhørighet i skolen, noe som kunne påvirke ungdommens mestringsfølelse og engasjement i skolearbeidet. Det kom frem at enkelte ungdommer kan oppleve at skolen ikke er den rette plassen for dem, og at de heller ønsker å bruke tiden sin på noe annet.

Mestring og identitetsforvirring

«Hvis du føler at du bare blir tråkka ned, du har aldri skjønt noe i historietimene, du har aldri skjønt noe i mattetimene, du har kanskje fått høre at du er dum, enten hjemme eller av noen andre eller du føler på det.» — Tjenesteyter

Ungdommene påpekte at det er viktig for dem å ha en alternativ arena hvor de kan finne sin identitet, spesielt hvis de ikke mestrer skolen eller arbeidslivet. Flere fortalte at alle kan ha noe de kan mestre, men at det kan være vanskelig å finne dette i skole- eller jobbsammenheng. Tjenesteyter opplever at dersom ungdom ikke kjenner på indre motivasjon eller mestring både av seg selv, men også av voksne, kan det føre til at de opplever identitetsforvirring og manglende tilhørighet, samt manglende mestringsfølelse.

Viktigheten av mestringsarenaer

Unge forskere stilte spørsmålet; «Hvordan kan en mestringsarena se ut som dersom målet er å bidra til økt deltakelse i samfunnet og bedre livskvalitet?». Da svarte to ungdommer at det er;

*«Et sted hvor du kan feile, lære nye ting og skape nye nettverk.»
— Kvinne, 18 år*

*«Kanskje et åpent sted, som kanskje ikke setter mennesker i bås. Som lar deg være deg, men samtidig et sted som klarer å sette klare grenser. Rom for å feile, rom for å være seg selv, men også en fordomsfri sone.»
— Mann, 18 år*

Ungdommene pekte på at mestringsarenaer var særlig viktig for dem ettersom mestring på en arena kunne gi dem selvtillit til å utfordre seg selv på andre områder, som for eksempel skole. I tillegg bidrar mestringsfølelsen til personlig vekst for dem og gir en følelse av produktivitet.

Ifølge intervjuene handlet ikke en mestringsarena om det å få et sted å henge hvor man alltid blir passet på, men heller det å lære som individ, samt øke livserfaring. Flere karriereveiledningsteorier baserer seg nettopp på denne «prøve og feile»-metoden (Krumboltz, 2009).

*«Uansett hva slags mestringsarena det er ... la ungdom utvikle sin egen prosess og vei. At voksne ikke lager veien for deg, men at kanskje ungdommen får lov til å være med å ha noe si. Å aktivt være med slik at ungdommens stemme telles.»
— Tjenesteyter*

Det poengteres også at det er essensielt å anerkjenne og lytte til ungdommens stemme og la dem ha innflytelse i prosessene, slik at de føler seg aktivt engasjert og verdsatt i sitt eget utviklingsforløp.

Behovet for mentorer og rollmodeller

«Veldig mange ungdommer trenger en mentor eller rollemodeller foran

seg for å fullføre. En som er der for deg når du er på ditt verste eller beste. En god tilknytning til mentorene sine som man ser opp til for eksempel på treningssenter, men jeg føler at dagens skoler sliter ille. Spesielt med lærerne de sliter mye med tilknytning til elevene sine samtidig som de er veldig “out of touch” med dagens ungdommer.»
— Mann 20 år

Ungdommene påpekte viktigheten av å ha en mentor eller rollemodell for å kunne finne indre motivasjon. Ungdommen trekker frem hvordan en god tilknytning til mentorer kan oppstå i andre arenaer, som på treningssenteret, men uttrykker bekymring for at svak tilknytning mellom lærere og elever i skolen og manglende gode rollemodeller kan ha en negativ effekt som kan føre til utenforskap.

Samlet sett viser analysen av innsiktsarbeidet at unge under 30 år trenger mestringsarenaer der de kan oppleve tilhørighet, utvikle sin identitet og føle seg verdsatt. Dette inkluderer arenaer hvor de kan lære og feile, delta aktivt i prosessene, og ha tilgang til mentorer og rollemodeller. Det blir også vektlagt at skolesystemet og arbeidslivet ikke alltid møter ungdommens behov for mestring og tilhørighet.

Oppsummerende innsikter og refleksjoner

Innsikt 1: Behov for tilhørighet og relevans i skolen:

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi gjøre skolen mer relevant og engasjerende for ungdom, uavhengig av deres karakterer?
- Hvordan kan vi fremme tilhørighet og styrke relasjonene mellom elever og lærere for å øke motivasjonen og fullføringen av skolegangen?

Innsikt 2: Behov for å anerkjenne og styrke mestring og mestringsarenaer:

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi identifisere og styrke eksisterende mestringsarenaer som oppfyller behovene til ungdom, spesielt de med krysskulturell bakgrunn?
- Hvordan kan vi skape nye mestringsarenaer som hjelper ungdom med å utvikle mestringsstrategier for å håndtere utfordringer knyttet til identitet, tilhørighet og sosial inkludering?

Innsikt 3: Behov for en mestringsarena som et trygt sted for læring og vekst

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi skape mestringsarenaer som både støtter læring og vekst og gir ungdom muligheten til å utforske og prøve nye ting?
- Hvordan kan vi involvere ungdom i utviklingen av mestringsarenaer for å sikre at deres stemmer og behov blir hørt og tatt hensyn til?

Innsikt 4: Behovet for mentorer og rollemodeller:

Til refleksjon:

- Hvordan kan vi etablere et effektivt mentorprogram som forbinder ungdom med inspirerende og støttende rollemodeller?
- Hvordan kan vi styrke båndene mellom lærere og elever, slik at lærere blir oppfattet som mentorer og rollemodeller i skolehverdagen?

Hva nå?

Hva er veien videre?

I denne rapporten har unge forskere identifisert en rekke utfordringer knyttet til unge under 30 i levekårsutsatte områder. NAV Søndre Nordstrand og Delprogram Sysselsetting tar innsikten fra denne rapporten på alvor, og har satt i gang med å utvikle prosjekter og satsning som skal se nærmere på de hovedfunnene som er fremhevet.

De siste årene har Delprogram sysselsetting hatt fokus på unge under 30 som står utenfor utdanning og arbeidslivet. Dette etter et sterkt ønske fra NAV-kontorene og Oslo Voksenopplæringene. I etterkant av initiering av denne kartleggingen, i samarbeid med NAV Søndre Nordstrand, har man bestemt seg for å satse på å utvikle innovasjonsprosjekter rettet mot unge under 30.

Hva er målsettingen med satsingen «Unge under 30» i Delprogram sysselsetting?

- Gjennom kunnskap og innsikt om målgruppen skal vi utvikle en metodikk som bidrar til at flere unge voksne kommer i jobb eller utdanning
- Gjennom samarbeid med Delprogram oppvekst og utdanning, Delprogram nærmiljø og andre tjenester i bydelen skal vi bidra til samordnede tjenester for målgruppen.

NAV Søndre Nordstrand har tatt med hovedfunnene og skal i prosjekt «UNG oppsøkende arbeidsmetodikk» utvikle leveranser som svarer ut behovene som de unge forskere identifiserte.

For å sikre en mer systematisk og likeverdig oppfølging av ungdommene, vil vi se på løsninger som forbedrer kartleggingsrutinene våre og arbeide med tydeligere rammer og ansvarsfordeling mellom ansatte. Dette inkluderer å etablere klarere kommunikasjonslinjer mellom NAV og bydelstjenester, slik at samhandlingen rundt den unge og deres familie forbedres og fører til en mer helhetlig oppfølging.

NAV Søndre Nordstrand vil også jobbe med å forbedre informasjonsflyten og kompetansen blant NAV-ansatte om de ulike tjenestene som er tilgjengelige for unge i bydelen. Dette vil bidra til en mer effektiv brukeroppfølgning, og sørge for at flere unge får den hjelpen de trenger for å komme ut i arbeid eller fullføre videregående og andre aktiviteter.

En viktig del av prosjektet «UNG oppsøkende arbeidsmetodikk» vil være å styrke det oppsøkende arbeidet til NAV, med vekt på å bygge tillit og gode relasjoner mellom NAV og målgruppen. Dette vil øke ungdommenes kjennskap til og tillit til NAV, slik at flere av dem får tilgang til arbeidsrettet oppfølging og unngår å havne i utenforskap.

Leveransene som kommer fra innsikten

Leveranse 1: Utvikle en metode for oppsøkende arbeid

Leveranse 2: Utvikle ung-til-ung metode

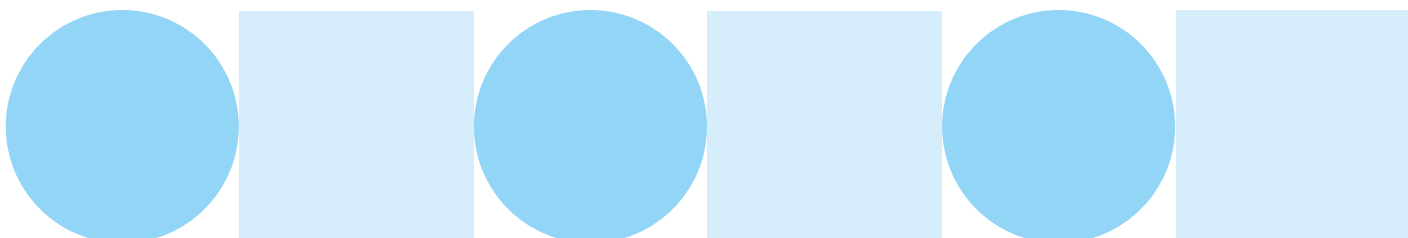
Leveranse 3: Intern samarbeidsmodell for NAV

Leveranse 4: Ekstern samarbeidsmodell

Leveranse 5: Rekrutteringsguide

Leveranse 6: Kompetanseheving

Videre vil NAV Søndre Nordstrand fortsette å bruke citizen science metoden ved bruk av unge forskere for å inkludere dem i utvikling, testing og implementering av alle leveransene.

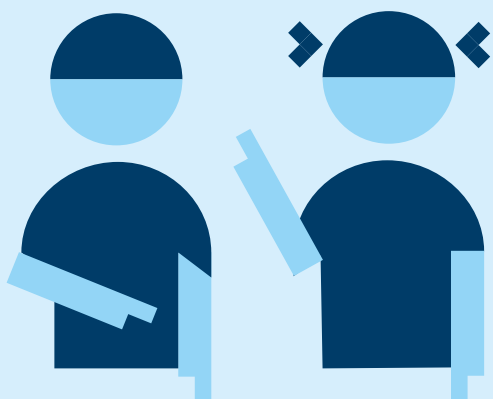
Leveranse 1: Utvikle en metode for oppsøkende arbeid

NAV Søndre Nordstrand skal utvikle en trinnvis metode for oppsøkende arbeid, som omfatter å møte unge «der de er», relasjonsbygging, oppfølgingsmetodikk, kartlegging og veiledning mot arbeid, utdanning, mestringsarenaer eller andre tiltak.

Leveransen skal utvikles i samarbeid med målgruppen.

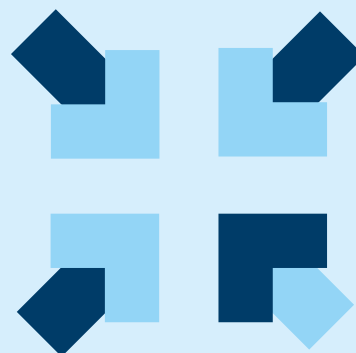
Leveranse 2: Utvikle Ung- til-ung metode

NAV Søndre Nordstrand skal utvikle en systematisk metode inspirert av unge forskere og “citizen science” for å inkludere ungdommens stemme i innsiktsinnhenting, utvikling og levering av tjenester på en hensiktsmessig måte. Prosjektet vil hente inspirasjon fra andre interne og eksterne aktører i bydelen, og utvikle metoden sammen med målgruppen gjennom hele prosessen.

Leveranse 3: Intern samarbeids- modell for NAV

NAV Søndre Nordstrand skal utvikle en samarbeidsmodell for systematisk og tverrfaglig samarbeid mellom avdelingene, som sikrer optimal ressursutnyttelse og en sømløs tjenesteopplevelse for målgruppen.

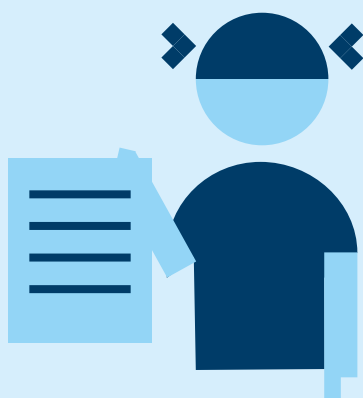
Leveranse 4: Ekstern samarbeids- modell

NAV Søndre Nordstrand skal samarbeide med bydelens øvrige tjenester om å kartlegge ungdomsrettet tjenestetilbud. Basert på kartleggingen skal det utarbeides et oversiktlig digitalt kart over tjenestetilbudene for å utvikle en samarbeidsmodell. Barrierer og utfordringer som hindrer samhandling vil også kartlegges for å identifisere løsninger. Det digitale kartet skal være tilgjengelig for både interne og eksterne tjenesteytere samt unge under 30, for enklere å finne riktig tjeneste og oppleve en sømløs brukerreise.

Leveransen utvikles i samarbeid med tjenesteytere og målgruppen.

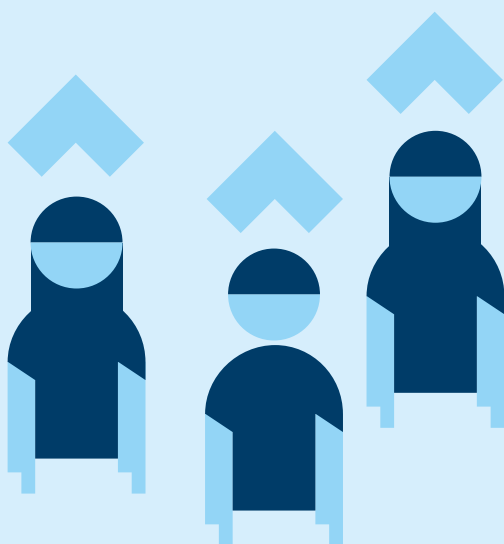
Leveranse 5: Rekrutterings- guide

NAV Søndre Nordstrand skal utvikle en rekrutteringsguide som, ved hjelp av en metodisk egnethetsvurdering, legger til rette for målrettet rekruttering av personell til oppsøkende arbeid. Inspirert av Ung Arena skal målgruppen involveres i rekrutteringsprosessen fra utlysningstekst, intervju spørsmål og gjennomføring av intervjuer.

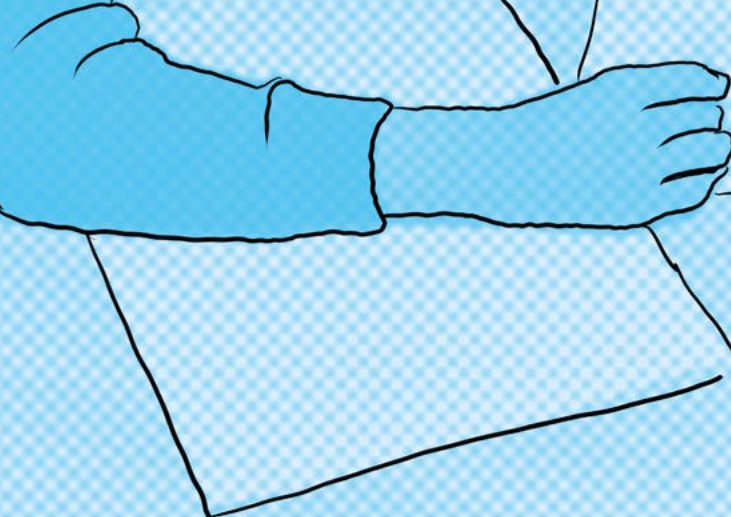
Rekrutteringsguiden skal kunne brukes av alle tjenester som ansetter personell for arbeid med ungdom.

Leveranse 6: Kompetanse- heving

NAV Søndre Nordstrand skal utvikle en metode for at ledere kan kartlegge ansattes kompetanse. Deretter skal det utvikles en kompetansepakke rettet mot tjenesteytere som arbeider med de mest sårbare unge. Pakken skal inneholde nødvendige kompetansekurs, samt metoder for kontinuerlig vurdering og opprettholdelse av kompetansen.

Leveransen skal utvikles i samarbeid med tjenesteytere og målgruppen.

Etterord

Unge forskere reflekterer

Unge forskerne satt seg ned og reflekterte sammen høyt over hva de hadde funnet og generelt hva de tenkte om funn og ettertanker.

Hjelp til å kunne uttrykke seg selv og bli forstått

Mange av de unge i innsiktsarbeidet ønsker å bli hørt i deres egen hverdag og situasjon. De ønsker å kunne få hjelp til å uttrykke seg selv og bli forstått. Dette er det viktig at bydelen og ledelsen tar tak i. Mange unge opplever også mange misforståelser og manglende empati fra viktige voksenressurser rundt seg. Dette var ikke ukjent for flere av de unge forskerne som kjenner seg igjen i tematikken. De er optimistiske om at dette kan bli bedre, spesielt om bydelen satser på krysskulturell kompetanse og gjenspeiling av bydelens befolkning over alle nivåer.

Medvirkning ... til hva?

Flere av de unge forteller at de ofte blir spurt om å si noe om alt, men at dette skjer hele tiden og at de sjelden får se resultatene av undersøkelsene eller kartleggingene. Derfor opplever mange slitasje og frustrasjon når de ofte forteller om sin opplevde livssituasjon til mange ulike aktører, uten at de blir involvert i etterkant. De unge i bydelen sier ofte hva de trenger, men ungdommenes stemmer blir ikke respektert og hørt slik de fortjener. Det er ønskelig fra ungdommen at tjenestene og bydelen lytter til ungdommens behov over tid og at tjenestene i større grad samarbeider og koordinerer tjenestene. Da unngår man frustrasjon og mistillit. Vi ser at bydelen har stort behov for å samhandle og samlokalisere ungdomstjenestene, og få bedre informasjonsflyt for hele bydelen. Dette kan bidra til å skape mer likeverdige muligheter for alle. Vi håper at dette blir politisk satsing, og at man satser på helhetlige og langsiktige mål.

Synliggjøring av rollemodeller

Mange av de unge ønsker rollemodeller som kan være motiverende og inspirerende for ungdommer i bydelen. Unge voksne ønsker å være til stede for de unge, og de yngre ønsker å ha gode rollemodeller fra bydelen rundt seg. Dette mener vi er en svært viktig nøkkelfaktor for å forebygge utenforskap og skape positive endringer gjennom å synliggjøre gode forbilder for de yngre. Det er spesielt viktig å ha rollemodeller på skolene, i sosiale- og fritidsaktiviteter. Dette kan bidra til å inspirere og motivere unge til å utforske nye muligheter og sette seg mål for fremtiden.

Legge til rette for aktiviteter og deltagelse uavhengig av familiens sosiale- og økonomiske status.

Det er viktig å gjøre deltakelse i sosiale aktiviteter og fritidsaktiviteter mulig for alle uavhengig av familiens økonomiske situasjon og forutsetninger. Dette kan gi ungdom rom og muligheten til å utfolde seg og etablere positive relasjoner. Derfor kan det være hensiktsmessig at bydelen investerer i å gjøre dette mer tilgjengelig for alle. En måte å gjøre det på kan være å tilby støtteordninger og stipender for å dekke kostnader knyttet til fritidsaktiviteter for å forebygge utenforskap, blant annet ungdomskriminalitet.

Finne balanse mellom forventninger og krav i henhold til individets evne, vilje og ønsker

Å ha dyktige, kompetente og empatiske voksenpersoner rundt de unge bidrar til tillit og trygghet til å åpne seg opp og be om hjelp når man trenger det. Derfor er det viktig at de som jobber med ungdommer er flinke til å lytte, motivere og se bak fasaden og klærne når de møter de unge i sårbare situasjoner. Det er viktig å bruke tid på kontaktetablering, se forbi fordommer og stille krav til individet basert på kunnskap om den unike ungdommen, og ikke generalisere dem. De voksne kan stille krav og ha forventninger til den enkelte når relasjoner tillater det. Mange unge med krysskulturell oppvekst opplever ofte krysspress fra seg selv, foreldre, venner, deres nettverk og skolen. Dette er viktig å huske i møte med dem. De unge må ville ha hjelp og de må få anledning til å uttrykke hva de ønsker hjelp til. Samtidig må de voksne være tilgjengelig og forståelsesfulle når unge oppsøker de og de voksne må hjelpe de unge å finne sin vei inn i voksenlivet, utdanning og arbeid. Voksne må stille realistiske krav til de unge. Man må starte med små, enkle krav og etter hvert bygge dem opp, nesten som et trappetrinn. Ungdommer trenger også flere sjanser. Flere sjanser til å feile.

Rekrutteringsguide av tjenesteytere og oppsøkere

Rekruttering av tjenesteytere er et viktig tema, fordi unge i bydelen trenger tjenesteytere som kan gi god oppfølging og treffe målgruppen på riktig måte. De må være genuine veiledere som er handlingsorientert. Vi ønsker oss tjenesteytere som får ting til å skje og som tenker langsiktige og helhetlig.

Fordomsfri arena, hjelp og hjelpere

Mange av de unge ønsker fordomsfrie arenaer der de kan være seg selv, feile og lære på nytt uten at noen trekker slutninger eller kommer med kommentarer og fordomsfulle ytringer. Dette fører gjerne til at ungdommen velger bort hjelp. Vi mener det er bekymringsverdig at så mange unge opplever å bli møtt med fordommer fra mennesker som de burde stole på. Det var også bemerkningsverdig at så mange unge lar være å

be om hjelp på grunn av dårlige erfaringer. I det videre arbeidet vil det være verdt å undersøke nærmere om unge har kjennskap til bydelens tilbud, og hva manglende bruk av de eksisterende tilbudene handler om. Vi tenker at det er urovekkende og skremmende om man opplever mange fordommer, antakelser og dårlig kvalitet på tjenestene fra fagfolk og tjenester. Det var mange eksempler på hvordan fordommer ble uttrykt av de ulike fagpersonene unge møtte. Mange forteller å ha møtt med fordommer i skolesammenheng, spesielt når det gjelder studieretning. Flere forteller også om uheldige opplevelser.

For å skape et mer støttende og inkluderende miljø for ungdommene, er det viktig å ta funnene i denne rapporten på alvor, og arbeide for å forbedre både kvaliteten og omdømmet til tjenestene. Det innebærer å legge større vekt på åpen dialog, fordomsfrihet og respekt for den enkelte unges behov og erfaringer.

Holmlia senter er et hengested for unge og et knutepunkt for muligheter.

På Hauketo stasjon kan man finne beste pizza sjappe i bydelen som er samlende for unge.

Litteraturliste

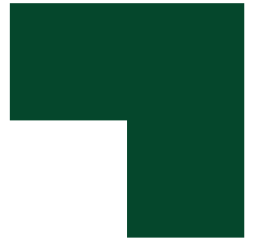
Barne- og familiedepartementet. (2020). *Like muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020-2023)*. 115.

Helsedirektoratet (2015). *Sosioøkonomisk status og barn og unges psykologiske utvikling: Familiestressmodellen og familieinvesteringsperspektivet*.

Jeffrey P. Cohn, *Citizen Science: Can Volunteers Do Real Research?*, BioScience, Volume 58, Issue 3, March 2008, Pages 192–197, <https://doi.org/10.1641/B580303>

Krumboltz, 2009. “*The Happenstance Learning Theory*”. Hentet fra: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=af1b982de88c3c43a39b2da238e10ac1a98dce49>

Nordahl, T. (2010) *Eleven som aktør* (2. utg.) Oslo: Universitetsforlaget

Delprogram Sysselsetting
Områdesatsingene i Oslo

Kontakt
faiza.kassim@nav.no

Unge under 30 i levekårsutsatte områder.
Del 2: Ungdomsstemmer presentert av unge forskere

Publisert: 2023

